

Kapitola 14

DálŇný východ v české zahraniční politice

Rudolf Fürst

DÁLŇNÝ VÝCHOD V ČESKÉ ZAHRAŇIČNÍ POLITICE: POLITICKÝ KONTEXT A VÝCHODISKA

Česká politika na DálŇném východě (a v jihovýchodní Asii) zůstává i v průběhu roku 2011 na nepřilíš aktivní úrovni, jak se již s výjimkou doby českého předsednictví v EU stalo zvykem. Většinu agendy představují ekonomické aktivity a také veřejná diplomacie, které se tradičně nejvíce daří v Korejské republice, v Japonsku a na Tchaj-wanu. Nová Koncepce české zahraniční politiky, přijatá vládou v červenci 2011, je dle očekávání orientována tradičně prozápadně, zmínka o Číně na třetím místě po USA a Ruské federaci v teritoriálně strukturované podkapitole 4.2.1 však naznačuje,¹ že alespoň MZV stoupající relevanci asijské velmoci reflektuje. Prohlášení vlády se kromě této zmínky celosasijskou tematikou (viz vydání „ročenky“ v roce 2010) nezabývá. Zařazení Číny za USA a Ruskou federaci patrně vyjadřuje reakci na obecný geopolitický posun, který však text Koncepce dále nekomentuje. Překvapivě se jeví nezmínění úrovně euro-čínského strategického partnerství, kam by Praha logicky měla své bilaterální vztahy s ČLR sama vřazovat. Dodatek věnovaný Tchaj-wanu (s. 15) sice správně připomíná zájem ČR na pokračování pragmatických kontaktů, které česká strana oprávněně interpretuje jako nenarušující bilaterální rámec vztahů ČR–ČLR, avšak důraz na relevanci Tchaj-wanu jako obchodního partnera a investora není věcně obhajitelný. Tchaj-wan relevantním obchodním partnerem ČR nebyl a není a jeho role investora prokazatelně během poslední dekády upadá do bezvýznamnosti. Text také nereflakuje v daném roce evidentní akceleraci sbližování ČLR se zeměmi východní a střední Evropy a Balkánu, jež předznamenává dramatický nárůst agendy těchto zemí jako vcelku vůči ČLR, bez zjevně aktivní účasti ČR.²

V praktické vládní politice Čína představuje v ČR nadále spíše objekt frontální kritiky z důvodu útlaaku Tibetu a porušování lidských práv obecně, v celoevropském kontextu se česká asertivní politika posouvá jasně do čela, jak naznačuje hodnotící schéma *policy paperu* Evropského centra pro zahraniční politiku (ECFR).³ Přitom ros-

toucí ekonomická váha Číny v kontextu její investiční expanze do Evropy, včetně starých členských zemí EU, se stává rezonujícím tématem už nejen v zakladatelských zemích EU. Některé členské země EU (Rakousko, Velká Británie) se rozhodly aktivně participovat v internacionalizaci čínské měny RMB. Česká republika i přes částečné zintenzivnění hospodářských kontaktů s Čínou stále setrvává v ideologických stereotypyech v negativním vztahu k její politické kultuře.

V případě Japonska, Korejské republiky a Tchaj-wanu je vládní politika ČR určena iniciativním chováním a ekonomickou převahou partnerů, se kterými však česká strana dokáže flexibilně držet krok díky investičním nabídkám a aktivními kulturními vazbami. Pokračující vyklizení terénu v ČR v případě hospodářských aktivit Tchaj-wanu se však jeví jako varující znamení: ekonomický a kulturní nástup Číny a Jižní Koreje v ČR nemusí trvat navěky. Tchaj-wan byl po roce 1989 po Japonsku největším asijským investorem v ČR, když odhadl výhodnou ekonomickou a geografickou pozici střední Evropy a vytvořil tak pozitivní referenční efekt, který následují s časovým odstupem další investoři z Asie.

DÁLŇNÝ VÝCHOD V ČESKÉ ZAHRANIČNÍ POLITICE: UDÁLOSTI A AGENDA

Nepříliš obsáhlá vládní agenda se zeměmi daného regionu nenaznačuje změnu oproti předešlému roku 2010. Česká republika vnímá Dálný východ výhradně jako objekt českých ekonomických zájmů, zatímco politická rovina zůstává jako vágní nadstavba, v případě Číny a KLRD převážně negativního charakteru. Nejdůležitější událostí roku byla cesta ministra zahraničních věcí Karla Schwarzenberga do Japonska, kam v termínu 6.–8. října zavítal na pozvání místní vlády. Ministra Schwarzenberga do Japonska doprovázela početná podnikatelská delegace, v níž byly zastoupeny české firmy a instituce působící v oblasti vyspělých technologií, IT technologií a vědy a techniky. Delegace jednala s japonskou podnikatelskou federací Keidanren, která projevuje zájem na pokračujících investicích v ČR, mj. na dostavbě jaderné elektrárny v Temelíně prostřednictvím americké firmy Westinghouse, jež je vlastněna koncernem Toshiba. Šéf české diplomacie jednal s hlavním tajemníkem vlády (prvním vicepremiérem) Osamu Fujimuro, dále s předsedou Dolní komory Parlamentu Takahiro Jokomičim, předsedkyní zahraničního výboru Dolní komory Parlamentu Makiko Tanakou a předsedou skupiny přátel ČR Keišu Tanakou. Kromě schůzek s japonským ministrem zahraničních věcí Koičiró Genbou, vedoucími představiteli parlamentní dolní komory a po zdvořilostní audienci u korunního prince Naruhita vystoupil v think tanku JIIA (*Japan Institute for International Affairs*) s příspěvkem na téma „Asia and Japan in Foreign Policy of the Czech Republic; Visegrad Group and Eastern Partnership“. Na závěr oficiální státní návštěvy zavítal ministr Schwarzenberg do oblastí prefektur Miyagi a Fukušima, zasažených březnovou katastrofou, kde vyjádřil účast postiženým a předal symbolické dary. ČR se v průběhu roku zúčastnila podporných humanitárních akcí na pomoc Japonsku.⁴

Druhou nejvýznamnější zahraniční návštěvou vrcholných představitelů ČR do východní (a jihovýchodní) Asie byla listopadová (14.–18. listopadu) cesta delegace Senátu do Korejské republiky (KR) a Malajsie. Přítomnost skupiny senátorů (Richard Svoboda, Václav Koukal, Soňa Paukrtová, Zdeněk Besta) vedená předsedou Senátu Milanem Štěchem, za doprovodu početné podnikatelské delegace, představovala protokolárně zatím nejvýznamnější oficiální návštěvu státního představitele ČR v Korejské republice po předchozích návštěvách prezidenta Václava Klause (2009) a předsedy Poslanecké sněmovny Lubomíra Zaorálka (2005). Delegace byla přijata na úrovni předsedy vlády Kim Hwang-sikem a předsedy Národního shromáždění KR Park Hee-taem. Vedle bezproblémových politických vztahů se témata hospodářské spolupráce během jednání s Federací korejského průmyslu soustřeďovala na pokračující investiční aktivity koncernů Hyundai a Dooson. Jižní Korea je také pro ČR velmi perspektivní zemí v oblasti kulturních a akademických kontaktů.

Uspěšná mise senátní delegace ČR pokračovala v termínu 19.–12. listopadu v Malajsii, kde se předseda Štěch setkal s předsedou senátu, předsedou dolní komory parlamentu, ministrem průmyslu a obchodu, náměstkem ministra obrany, náměstkem ministra zahraničních věcí a předsedou vlády federálního státu Melaka.⁵ Malajská strana projevila zájem o české investice a spolupráci v oblasti bezpečnosti (radiolokátory Věra, vozy Tatra), dále také o navýšení počtu studijních stáží v ČR.⁶

Zahraniční aktivity Senátu (Výbor pro zahraniční věci, obranu a bezpečnost) koncem roku (11.–15. prosince) završila návštěva v Tchaj-peji, která se na pozvání tchajwanské strany odehrála v termínu krátce před místními prezidentskými volbami. Po drtivém vítězství Národní strany Kuomintang (KMT) v parlamentních volbách v předchozím roce zvítězil kandidát KMT také v přímé volbě prezidenta. Tchajwanská strana s oblibou staví na odiv demokratický charakter své politické kultury a štědře sponzoruje přítomnost zahraničních médií, politologů a zahraničních státních delegací.

Za zaznamenáníhodnou událost v bilaterální agendě s Čínou lze označit návštěvu (únor) náměstkyně ministra zahraničních věcí Tomáše Duba v Pekingu, kde byl přijat náměstkyní ministra pro evropské záležitosti paní Fu Jang (Fu Yang). Je sice zvláštní, že ČLR jako nejdůležitější země regionu byla opět v české agendě ve stínu za ostatními zeměmi DV, avšak přítomnost alespoň zástupce MZV v Pekingu je stále lepším výsledkem než naprosté zmrazené politických kontaktů, jak naznačuje dlouholetá nepřítomnost čínského ministra zahraničních věcí v ČR.

V říjnu (11.–13. října) se vypravila do Vietnamu v rámci asijské cesty (Indie, Vietnam, Srí Lanka) hospodářská delegace vedená ministrem průmyslu a obchodu Martinem Kocourkem, za doprovodu členů Hospodářského výboru Parlamentu s předsedou Milanem Urbanem a se zástupci českých firem. O důležitosti dobrých politických vztahů v asijském kulturním prostředí svědčí i fakt, že vietnamská strana na poslední chvíli odřekla účast svých resortních ministrů, kteří odjeli na pracovní návštěvu Číny, a místo nich s českou delegací jednali jejich náměstci. I přes tento výpadek se ve Vietnamu pro české dodavatele rýsují další atraktivní investiční projekty, zejména v oblasti energetiky.⁸

Hospodářská oblast: obchod, investice, trendy

V roce 2011 se projevil pokračující razantní nástup ekonomického vlivu Korejské republiky a ČLR. Příznivou zprávou je rapidní nárůst českých exportů do Číny (o 20 %), pokračující převis importů však nadále zvyšuje český obchodní deficit na úroveň 23 mld. Kč, i když v daném roce čínské vývozy byly v důsledku globální ekonomické krize nižší než v roce předchozím. S ohledem na potřebu diverzifikovat české exporty je stále podíl ČLR na úrovni 1 % z exportů celkem velmi neuspokojivý, zvláště s ohledem na fakt, že ČLR je po Ruské federaci druhým největším mimoevropským (EU) obchodním partnerem ČR.⁸ Obchod s Korejskou republikou zaznamenal meziroční nárůst: český export o více než 52 %, avšak při dovozu z KR o 66 %. Korejská republika, nyní již jako čtvrtý mimoevropský obchodní partner, se dotahuje v obchodu s ČR na pozici třetího Japonska.⁹

Rok 2011 přinesl nové investiční projekty. Zatímco globální krizí a katastrofou atomové elektrárny zasažené Japonsko bylo nuceno zredukovat své zahraniční investice, korejský Hyundai v Nošovicích dosáhl v roce 2010 poprvé zisku 1,9 mld. Kč, když do té doby byl ztrátový. Aby rozšířil výrobu automobilů na tři směny, zahájil výstavbu nové haly na výrobu převodovek, ze které se kromě vlastní výroby v ČR budou dodávat do poboček firmy v Rusku a na Slovensku. Hyundai plánuje dosáhnout úrovně roční výroby 500 000 automobilů.¹⁰ S výrobou v automobilce Hyundai souvisí další investiční výstavba korejských dodavatelských firem na severní Moravě, zejména výrobců plastových dílů Hanwha (u Frýdku-Mýstku), GS Caltex (v Karvině) a automobilových sedaček DAS (Hranice na Přerovsku).¹¹

Investičně úspěšná ve spolupráci s KR však byla i česká strana, jmenovitě firma Škoda Electric, která vyrábí pohonné jednotky pro lokomotivy, příměstské vlakové soupravy, trolejbusy, autobusy, tramvaje a soupravy metra. Škoda Electric zvítězila v tendru pro exportní dodávky firmy Hanudai Rotem pro státní dráhy v Turecku. Kromě kontraktu v hodnotě 2 mld. Kč česká firma postoupila mezi světové elitní výrobce s dobrými referencemi pro další zakázky.¹² Průnik plzeňské firmy na asijské trhy potvrdila i zakázka pro 23 souprav metra v čínském městě Su-čou.¹³

Jako pozoruhodné lze shledat oživení činnosti Česko-čínské komory vzájemné spolupráce, která existuje v současné podobě od roku 2009, avšak její význam nebyvale akceleroval ve sledovaném roce 2011. Jejím novým předsedou se stal bývalý ministr zahraničních věcí Jan Kohout, neoficiálně je s její činností spjata řada vlivných finančních skupin a firem (PPF, ČEZ, České dráhy, Škoda Auto) a osob politického (Kancelář prezidenta republiky) a lobbistického (např. Jaroslav Tvrdík) prostředí.¹⁴ Jedná se o subjekt blízký ČSSD, který existuje paralelně vedle vládních institucí typu Hospodářské komory ČR, Svazu průmyslu a dopravy a který zprostředkovává kontakty s čínskými hospodářskými subjekty a vládními institucemi. Zájem čínských firem se orientoval zejména na projekty v energetice a výstavbu rychlodrah.¹⁵

Vedle podniku Škoda Auto, pro který je již Čína největším odbytištěm, zaznamenává úspěšné tažení v Číně také úvěrová společnost Homecredit Asia, která si vydobyla pozici největšího zahraničního poskytovatele splátkového prodeje v ČLR a která hodlá z dosavadního počtu jednoho milionu zákazníků dosáhnout ztrojnásobení zvýšením prodejních míst.¹⁶

DÁLŇNÝ VÝCHOD V ČESKÉ ZAHRAŇIČNÍ POLITICE: IDENTIFIKACE HLAVŇNÍCH AKTÉRŮ

Účast nejvyšších státních představitelů v agendě ČR vůči DálŇnému východu bývá spíše výjimečná, sledovaný rok 2011 byl v tomto směru typický převahou aktivit na úrovni parlamentu a resortních ministerstev. Jak bylo již uvedeno výše, v roce 2011 nebohatý program vyplnila již zmíněná návštěva ministra zahraničních věcí v Japonsku, na parlamentní úrovni cesta senátní delegace do Korejské republiky, Malajsie a posléze také na Tchaj-wan, z nichž poslední jmenovanou lze počítat spíše za rutinní projev sebe-propagace hostitelské země. Převahu ekonomických zájmů pak doplnila cesta ministra průmyslu a obchodu do Vietnamu.

Jako charakteristické pro atmosféru roku 2011 lze shledat srpnové setkání premiéra Petra Nečase a ministra zahraničních věcí K. Schwarzenberga s velvyslanci v ČerŇninském paláci. Předseda vlády obecně vyzdvihl zásadní význam účinného podpory exportu a ekonomické diplomacie, tj. témata, která považuje za klíčová z hlediska reprezentace ČR v nadcházejícím období, poté pak zároveň před shromážděním diplomatů konstatoval nutnost omezení prostředků s ohledem na potřebu vládních úspor.¹⁷ Tento paradox byl příznačným vyjádřením situace české diplomacie a jejích materiálních možností vůči zjevně silnější kapacitě většiny asijských partnerů.

Pozitivní čin ve prospěch české proexportní politiky slibovala dohoda mezi Ministerstvem průmyslu a obchodu ČR a Hospodářským výborem Parlamentu ČR o koordinaci ekonomické diplomacie. Partnerem tohoto ujednání mělo v budoucnu být i MZV, jehož zástupce (ministr) by se účastnil společných rokování. Ministr M. Kourek a předseda hospodářského výboru M. Urban dohodu označili za průlomovou.¹⁸ Přesto však další vývoj nedospěl ke konsenzu mezi resortním ministerstvem a MZV, ačkoliv by shoda uvnitř vládní koalice měla být základním očekávaným předpokladem.¹⁹ Posun agendy směrem od vládních institucí více do privátně-lobbistického prostoru – jak naznačuje oživení Česko-čínské komory – lze považovat za projev vzájemně rostoucího zájmu ekonomických subjektů ČR a ČLR.

V ekonomické praxi se projevuje snaha o navázání přímých kontaktů mezi regiony, popř. individuálními ekonomickými subjekty. Takové nadějně pokusy se odehrávají zejména v Číně, jak svědčí akce Západočeské hospodářské komory, která navázala kontakty přes ZÚ v Pekingu a ambasádu ČLR v Praze.²⁰ I přes získání slibných kontaktů platí, že zejména v zemi jako ČLR nelze politickou záštitu – byť na regionální či místní úrovni – reálně obejít. To klade nároky na kapacitu české diplomacie v ČLR a také uvážlivost politických špiček, jež své představy o asijské velmoci spatřují ve stereotypní redukci na oblast lidských práv a konstrukci českého mravního poselství.

Pozadu nezůstala ani česká politika lidských práv v prostředí nevládních institucí. Na pozvání exprezidenta Václava Havla přijal účast na konferenci Forum 2000 dalajlama, který se během své další návštěvy v Praze soukromě setkal s ministrem Schwarzenbergem (11. prosince). Setkání však proběhlo mimo oficiální prostory v budově hotelu. Česká republika není jedinou zemí, která tibetského hosta v daném roce přijala, vedle ČR navštívil dalajlama v Evropě také Dánsko, Švédsko, Finsko, Estonsko, Francii a Irsko, jen v případě Estonska byl však přijat hlavou státu.²¹

Česká republika sice patří k neaktivnějším kritikům Číny za porušování lidských práv v Evropě i na celém světě, takto úzce specializovaná politika však ponechává jen malý prostor pro vytvoření příznivějších kontaktů mezi státními institucemi obou zemí. Svědčí o tom typicky nefunkční spolupráce mezi českou a čínskou policií, resp. komunikace na úrovni ministerstev vnitra, na které upozorňuje česká strana, již se nedaří zabránit masivním (tj. v úhrnu řádově miliardovým) daňovým únikům ze zboží dováženého z ČLR a v ČR distribuovaného vietnamskými a čínskými firmami.²² Všeobecně nepřívznivé přijetí české diplomacie v Pekingu nedává vyhlídky k projednání čehokoliv, co čínskou stranu bezprostředně samu nezajímá.

DÁLNÝ VÝCHOD V ČESKÉ ZAHRANIČNÍ POLITICE V MEDIÁLNÍM A VEŘEJNÉM PROSTORU

Nejviditelnějším tématem poutajícím pozornost k oblasti Dálného východu ve sledovaném roce bylo zemětřesení v Japonsku a následná havárie v atomové elektrárně ve Fukušimě. Tato událost vedla v mezinárodním kontextu k debatám o přehodnocení postojů k bezpečnosti jaderné energetiky obecně, v českém prostředí však takové diskuse nenarušily záměr rozšířit kapacitu elektrárny v Temelíně. Celkově se mediální pozornost na oblast Dálného východu v ČR nevychýlila z obecných stereotypů a z nepřilíš zjevného zájmu. Typickými tématy jsou kromě ekonomických událostí zejména komunistické režimy v ČLR a v Severní Koreji, které v české interpretaci zbytněly do podoby negativní konstanty českého mainstreamového diskurzu.

Zatím nepřilíš nápadně, leč přece, se ve veřejném prostoru objevuje téma laciné čínské konkurence vůči domácím výrobcům a navazující problém zaměstnanosti. Debaty tohoto druhu iniciovala snaha ministra dopravy Víta Bárty, který již v roce 2010 začal jednat s čínskou ambasádou i jednotlivými firmami o výstavbě dálniční sítě v ČR. Racionálním důvodem bylo soustavné předražování výstavby silnic v ČR a možnost značných úspor díky laciné konkurenci čínských stavebních podniků, které začaly působit např. v Polsku. I když ze zakázek nakonec v roce 2011 sešlo, protesty českých podniků a odborů směřovaly k dumpingu čínských firem, dovozu levné pracovní síly z ČLR a k poukazování na krach polsko-čínské spolupráce ve výstavbě dálnic.²³ Téma čínské ekonomické konkurence do budoucna přináší střet zájmů místních podnikatelských lobby, odborů, čínských podniků a institucí a dotýká se také pozornosti Evropské komise. Přítomnost asijské konkurence obecně zatím v českém mediálním světě dostatečně ještě nerezonuje, do budoucna však může ztížit zatím dobře se rozvíjející hospodářské kontakty.

Mediální sféru ČR si nelze představit bez reflexe problematiky lidských práv. Osobnosti V. Havla a jeho morálnímu apelu na téma lidských práv v Číně a Tibetu nelze upřít hlubší a více mezinárodní formát. Český exprezident podpořil výzvu evropských osobností (např. Adam Michnik, Elfriede Jelinek) ve prospěch čínské umělecké ikony Aj Wej-weje,²⁴ kampaň Amnesty International (AI) na podporu tří nespravedlivě odsouzených vězňů – syrského právníka Muhannada Hasaního, Íránky Sakíne Aštíanové a čínského novináře Š' Tchaa.²⁵ Nejvíce sledovanou Havlovou aktivitou v da-

ném roce bylo uvítání tibetského dalajlamy, který přijal pozvání na konferenci Forum 2000, pronesl přednášku v Kongresovém centru a zúčastnil se debaty na půdě Filozofické fakulty UK v Praze.²⁶

ZÁVĚR

Rok 2011 nepřinesl ve vztazích se zeměmi Dálného východu novou dynamiku. Jak se stalo zvykem, podnět musí vzejít buď z EU, kde ČR dokázala úspěšně zastat období svého předsednictví, nebo ze strany asijských partnerů, kde lze v blízké budoucnosti předpokládat razantní nástup ČLR ve střední a východní Evropě. Z Prahy nelze očekávat nic nad rámec reakce na podnět zvnějšku.

Tradičně vynikající bilaterální vztahy ČR s Japonskem, nejlepší v celém DV, dle očekávání pokračovaly, nárůst investičních aktivit Korejské republiky a ČLR pokračoval i přes dopady globální krize. Výhodou ČR je souhrn geografických, ekonomických a technologických předností, které docenili již předchozí zahraniční investoři. Výše zmíněné individuální úspěchy českých firem v Číně naznačují, že éra nepřesvědčivých investičních a exportních let v ČLR pomalu mĳí a že české subjekty se nakonec v obtížné konkurenci v druhé největší ekonomice světa více prosadí.

Další dosud neodkryté možnosti se nacházejí ve vlastním způsobu percepce asijských zemí a kultur, které česká mentalita pro svou kontinentální uzavřenost ještě nedokáže více docenit. Šťastnou shodou okolností skýtá prostor střední Evropy příhodné podmínky pro ekonomické aktivity, jež mohou urychlit jinak nevelkou ochotu České republiky vnímat kulturní specifika zemí Asie. Při obecně negativním postoji vůči Číně lze do budoucna očekávat nárůst kritického diskurzu v důsledku hospodářské konkurence, zejména v případech špatných ekonomických výsledků ČR a nárůstu nezaměstnanosti. Český mediální prostor zbytečně zdůrazňuje kulturní odlišnosti a rozdĳly v tradici politické kultury, které pro ČR nepředstavují hrozbu. Naopak českou doménou je schopnost kulturní prezentace a arzenál turistických destinací, jež mají do budoucna ještě značné možnosti využití.

Poznámky

¹ *Koncepce zahraniční politiky české republiky*, dokument vlády ČR, 20. 7. 2011.

² Viz průlomový summit předsedy vlády ČLR Wen Ťia-paa s 16 představiteli zemí střední a východní Evropy, Pobaltí a Balkánu ve Varšavě v dubnu 2012, kterého se zúčastnil premiér Nečas. Peking v souvislosti s tím zveřejnil dalekosáhlý plán investic a rozšíření spolupráce se zmĳněnými zeměmi Evropy.

³ Godement, François–Parello-Plesner, Jonas–Richard, Alice: *Member state attitudes to China before the crisis*, EFCR/37, The Scramble for Europe, Policy brief, London, July 2011, s. 8.

⁴ Viz např. *Pracovní návštěva ministra Schwarzenberga v Japonsku*, 7. 10. 2011. On-line: www.mzv.cz/jnp/cz/udalosti_a_media/udalosti_a_temata/x2011_10_07_druhy_den_navstevy_ministra_v_japonsku.html; *Návštěva prvního místopředsedy vlády a ministra zahraničních věcí*

- Karla Schwarzenberga v Japonsku*, 13. 10. 2011. ZÚ v Tokiu. On-line: www.mzv.cz/tokyo/cz/navsteva.html.
- ⁵ *Záznam návštěvy předsedy Senátu parlamentu ČR M. Štěcha v Korejské republice a Malajsii ve dnech 14.–22. 11. 2011*; Zpráva MZV, 2011. On-line: www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&frm=1&source=web&cd=2&sqi=2&ved=0CFIQFjAB&url=http%3A%2F%2Fwww.senat.cz%2Fqxw%2Fwebdav%2Fpsenat%2Foriginal%2F63928%2F53983&ei=5s8PUM3NlufA0QWXy4CQBw&usg=AFQjCNEXufgPRWwFo5MEvU50jibipyXnlQ&sig2=TXapwEaFNXvvQ06ZQP9KRQ.
- ⁶ Tamtéž.
- ⁷ *Kocourek míří do jižní Asie, podpoří zde české strojírní*. Finance.cz, 9. 10. 2011. On-line: www.finance.cz/zpravy/finance/328470-kocourek-miri-do-jizni-asie-podpori-zde-ceske-strojirny/; dále viz např. *Kocourek: Obchodní bilanci ČR a Vietnamu je třeba vyrovnat*. ČTK, 12. 10. 2011.
- ⁸ *Zahraněční obchod podle teritoriálního seskupení, Tab. 3*. Český statistický úřad, 2012. On-line: www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&frm=1&source=web&cd=1&ved=0CE0Q-FjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.czso.cz%2Fcsu%2Fcsu.nsf%2Fenginformace%2Fvzo010612_312.xls%2F%24File%2Fvzo010612_3.xls&ei=kRURUMbINZTO4QT08oFQ&usg=AFQjCNFDw--1IAuMhg_-xYhQeZpr5o0Avw&sig2=Rc7RoXusWkIZKcPCPAkTrw; dále *Vnější ekonomické vztahy*. Český statistický úřad. On-line: www.czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/t/C1001E252F/SFile/110911q4a04.pdf.
- ⁹ *Korejská republika – zhodnocení dopadu KORA FTA*. TIC, Velvyslanectví ČR v Soulu, 29. 2. 2012.
- ¹⁰ *Úřad znovu povolil vybudovat Hyundai další halu na převodovky*. ČTK, 22. 2. 2011.
- ¹¹ *Jihokorejská DAS bude vyrábět v Hranicích sedadla do aut*. ČTK, 1. 8. 2011; *GS Caltex chce v Karvině obrát 1,7 mld. Kč během dvou let*. ČTK 25. 10. 2011; *Dodavatel Hyundai koupil v Třinci pozemek kvůli rozšíření výroby*. ČTK, 24. 6. 2011.
- ¹² *Škoda Electric uzavřela kontrakt v Jižní Koreji za 2 miliardy Kč*. ČTK, 6. 4. 2011.
- ¹³ *Škoda Electric dodá do Číny trakční výzbroj metra za půl mld.Kč*. Finance.cz, 15. 11. 2011. On-line: www.finance.cz/zpravy/finance/332875-skoda-electric-doda-do-ciny-trakcni-vyzbroj-metra-za-pul-mld-kc.
- ¹⁴ *Tvrdik rozjel česko-čínský byznys*. Hospodářské noviny, 18. 10. 2011. On-line: hn.ihned.cz/c1-53246680-tvrdik-rozjel-cesko-cinsky-byznys; dále viz např. *Interview s prezidentem Komory Janem Kohoutem pro deník Právo*. Právo, 13. 10. 2011. On-line: www.czechchina.com/aktivity/aktivity_111013.aspx.
- ¹⁵ *Exministr zahraničí Kohout stanul v čele nové česko-čínské komory*. ČTK, 13. 10. 2011.
- ¹⁶ *Home Credit chce letos v Číně ztrojnásobit počet úvěrů*. Finance.cz, 8. 11. 2011. On-line: www.finance.cz/zpravy/finance/331977-home-credit-chce-letos-v-cine-ztrojnaso-bit-pocet-uveru/.
- ¹⁷ *Nečas rozdal úkoly českým diplomatům*. Eurozprávy, 29. 8. 2011. On-line: domaci.eurozpravy.cz/politika/33183-necas-rozdal-ukoly-ceskym-diplomatum/.
- ¹⁸ *Ministr průmyslu chce podpořit český export i na trhy mimo EU*. Naše peníze.cz, 24. 2. 2011. On-line: domaci.eurozpravy.cz/politika/23490-ministr-prumyslu-chce-podporit-cesky-export-i-na-trhy-mimo-eu/forum/.
- ¹⁹ *Šlechta, Ondřej: Spor o podporu exportu: Konflikt mezi MZV a MPO je odrazem bezkonceptnosti české zahraniční politiky*. Revue Politika, 30. 3. 2012. On-line: www.revuepolitika.cz/clanky/1644/spor-o-podporu-exportu.
- ²⁰ *Návštěva delegace Plzeňského kraje v Číně*. China Radio International, 19. 11. 2011. On-line: czech.cri.cn/321/2011/11/19/1s126016.htm.
- ²¹ Vaisse, Justin–Kundnani, Hans (eds.) (2012): *European Foreign Policy Scorecard*. ECFR, London, s. 36.
- ²² *Spolupráce české a čínské policie nefunguje, stát ztrácí miliardy*. ČTK, 12. 8. 2011.
- ²³ *Bárta láká čínské stavaře, Kocourek a SPS před nimi varují*. Stavební fórum, 12. 11. 2010. On-line: www.stavebni-forum.cz/cs/article/18138/barta-laka-cinske-stavare-kocourek-a-sps-pred-nimi-varuji; *Číňané nestihnou postavit polskou dálnici, dluží subdodavatelům miliony*. iHNED.cz, 23. 6.

2011. On-line: zpravy.ihned.cz/c1-51885640-cinane-destihnou-postavit-polskou-dalnici-dluzi-subdodavatelum-miliony.
- ²⁴ *Evropské osobnosti včetně Havla žádají Čínu o dodržování lidských práv.* Český rozhlas, 13. 4. 2011. On-line: www.rozhlas.cz/zpravy/asieaustralie/_zprava/878649.
- ²⁵ *Havel odstartoval akci za propuštění nespravedlivě vězněných.* ČT24, 17. 5. 2011. On-line: www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/124278-havel-odstartoval-akci-za-propusteni-nespravedlive-veznenych/.
- ²⁶ *Do Prahy dnes přiletěl tibetský vůdce dalajlama.* ČTK, 10. 12. 2011.